

МИНИСТЕРСТВО НА
ПРАВОСЪДИЕТО И
ПРАВНАТА
ЕВРОИНТЕГРАЦИЯ

№.....

..... 1998 г.

С о ф и я

ДО

КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТ А Н О В И Щ Е

на

ВАСИЛ ГОЦЕВ - министър на правосъдието и
правната евроинтеграция
по конституционно дело № 34/1998г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Моля, да постановите решение, с което да отхвърлите като неоснователни исканията на главния прокурор и на 49-те народни представители за установяване на противоконституционността на атакуваните разпоредби от Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт /ЗИДЗСВ/ - ДВ, бр.133/11.11.1998г., а така също и искането на главния прокурор, с което се оспорва конституционността на разпоредби от Закона за съдебната власт /ЗСВ/ - Обн. ДВ, бр.59/1994 г.

Съображенията в подкрепа на становището си ще изложи систематизирано, така както Конституционния съд е обобщил с определението си от 03.12.1998г. исканията на вносителите.

I. Относно организацията на съдилищата, прокуратурата и следствените служби.

1. Разпоредбите на § 21, т.1 и § 29 ЗИДЗСВ не противоречат на конституционни норми. Конституционният съд с р. № 10/98г. прие, че по-нататъшното запазване на военната колегия във Върховия касационен съд /ВКС/, както и на военната прокуратура е предоставено единствено на преценката на законодателя в съответствие с чл. 133 от Конституцията.

2. Не противоречат на Конституцията и атакуваните с искането на главния прокурор разпоредби от ЗСВ: чл.58, ал.4; чл.67, ал.2; чл.74, ал.3; чл.82, ал.3; чл.93, ал.3; чл.96, ал.2 и чл.97, ал.1.

Употребеният в тези законови текстове термин "при" означава само съвпадение на териториалния район на съответната прокуратура или следствена служба с района на съответния съд. Обстоятелството, че при районните съдилища, окръжните съдилища, апелативните съдилища, при ВКС и при ВАС има прокуратури, а при окръжните съдилища - и окръжни следствени служби, ни най-малко не означава, че прокуратурите и следствените служби са подчинени служебно или са организационно зависими от съда при осъществяване на своята прокурорска или следствена дейност. Орган "при" съда не означава орган "на" съда. Организацията на прокуратурата и на следствените служби запазва тяхната вътрешна самостоятелност и автономия. Запазва се и тяхната независимост от законодателната и изпълнителната власт, а така също и от съдилищата.

3. Преструктурирането на прокурорските и следствените органи е в съответствие с Конституцията и е основано на делегираните на Народното събрание правомощия да уреди със закон организацията на съдебната власт. Атакуваните промени не противоречат на принципа на централизма /чл. 116, ал. 2 от Конституцията/, който е в основата, както на вътрешната организация на прокуратурата, така и в основата на нейната дейност. Извършеното децентрализиране на следствените служби на окръжно ниво ще доведе до повишаване ефективността на тяхната дейност и ефикасно противодействие на престъпността и корупцията по места. Националната следствена служба като орган на следствието не е предвидена в Конституцията и по същество си остана предшествуващото я Главно следствено управление с присъщите на последното функции на трайно и формално администриране дейността на редовите следователи.

4. Прокуратурата и прекратяването и спирането на наказателното производство – § 31 ЗИДЗСВ.

Със Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт се създаде нова алинея четвърта на чл. 116, която гласи.

“Прокуратурата не може да прекратява наказателното производство. Когато прокурорът намери, че наказателното преследване следва да се прекрати, той е длъжен да сезира незабавно съда, който се произнася по реда, установен в Наказателнопроцесуалния кодекс”.

Разпоредбата поставя два основни въпроса:

Първо, този за нейната противоконституционност.

Второ, каква е функцията, която осъществява съдът след като бъде сезиран от прокурора.

Въпросът за противоконституционността може да се обсъжда в аспекта на чл.127, т. 1 от Конституцията. Съгласно този текст прокуратурата следи за спазването на законността, като привлича към отговорност лицата, които са извършили престъпления, и поддържа обвинението по наказателни дела от общ характер.

Според европейския законодател съдът упражнява контрол върху дейността на органите, включително и прокуратурата, с които се ограничават основни права на гражданите.

В европейските правни системи съдът се е установил като онзи държавен орган, овластен да контролира дейността на всички други държавни органи и по-специално дали осъществяват възложените им от Конституцията правомощия. Съдът е поставен на върха на пирамидата от държавни органи, които е овластен да контролира. Този контрол е същностна гаранция за реализиране волята на законодателя в дейността на отделните държавни институции.

Следвайки този подход, на съда може да се възложи контрол и върху задачата на прокуратурата да привлича към отговорност извършителите на престъпления и да поддържа обвинението по дела от общ характер.

Прокуратурата е единственият орган в държавата, на когото законодателят е възложил задача от изключително значение – защита от престъпни посегателства на правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата. Те ще останат напълно незащитени, ако прокурорската институция или отделният прокурор не действат според очакванията на законодателя и на обществото като цяло. Когато практиката дава основание да се счита, че не във всички случаи съответната институция изпълнява конституционните си задължения в тяхната пълнота, законодателят може да пристъпи към въвеждането на ефективен контролен механизъм. Този

68

контрол напълно основателно е възложен на съда –орган, стоящ извън закритото, досъдебно производство, осъществяващ своята дейност публично и при условията на състезателност.

Разпоредбата на чл.116, ал.4 от Закона за съдебната власт оставя на Наказателнопроцесуалния кодекс да уреди реда, по който съдът ще се произнесе. Регламентът в процесуалния закон следва да запази контролните правомощия на съда, каквато идея на законодателя следва да бъде подкрепена.

Въведената забрана на прокурора да прекратява наказателното производство и задължението му незабавно да сезира съда, ако намери, че наказателното преследване следва да се прекрати е в съответствие с разпоредбата на чл.127, т.1 от Конституцията. Задължителният съдебен контрол в случаите на прекратяване на предварителното производство е обусловен от строгото разграничение на функциите на съдебните, прокурорските и следствените органи в наказателния процес. Недопустимо е прокурорът, който осъществява процесуалната функция на обвинител да решава и съдбата на наказателното производство, като по този начин изземва и функцията по решаване на делото, която принадлежи единствено на съда.

В този смисъл, в т.1, ал.3 от раздел първи на Проекта на ООН за основните правила за наказателното производство, известни под названието “Правила от Майорка” изрично е предвидено, че “при възлагане на държавни органи на функцията по повдигане и поддържане на обвинение, следва да бъде предвидено производство за съдебен контрол в случаите на тяхното бездействие или отказ да повдигнат обвинение”.

II. Относно правомощията на министъра на правосъдието и правната евроинтеграция и статута на главния инспектор.

1. Правомощията на министъра, предвидени с разпоредбите на § 5, т.3; § 7; § 54 и § 55 ЗИДЗСВ не противоречат на нито една конституционна норма. Конституционно-съобразността на атакуваните разпоредби може да бъде подкрепена със следните, изложени накратко съображения:

а/ министърът на правосъдието и правната евроинтеграция не е член на Висшия съдебен съвет /ВСС/ Той само ръководи заседанията на ВСС, без да участва в гласуването и не може да оказва никакво въздействие при постановяване на решенията. С предложенията, които министърът е оправомощен да прави само се сезира ВСС, който взема

решенията си в съответствие с компетенциите си по чл.131 от Конституцията и чл.27 ЗСВ.

б/ в резултат на контролната дейност на инспектората към Министерството на правосъдието и правната евроинтеграция могат да бъдат констатирани сериозни слабости и пропуски, а така също и постижения в дейността на съдилищата, прокуратурата и следствените служби. В тези случаи министърът не следва да остава безучастен и упражнявайки правомощията си ще съдействува за подобряване работата на органите на съдебната власт.

в/ с разширяване правомощията на министъра се компенсира неблагоприятния ефект от бездействието на непосредствения ръководител на даден магистрат, от чиято субективна преценка зависи предприемането на наложителни кадрови промени или поставяне началото на дисциплинарна процедура. Така например, досегашната уредба поставяше правомощието на министъра да прави предложения за възбуждане на дисциплинарно производство срещу провинил се съдия в зависимост от неизпълнението на задължението на съответния председател на окръжен или апелативен съд в тази насока. А това означаваше, че преди да направи предложение за дисциплинарно преследване срещу определен съдия, министърът следва да констатира, че съответният председател сам допуска дисциплинарно нарушение с неизпълнение на задълженията си /вж. Чл. 171, ал.1, т.т.1 и 2 и чл.172, ал.1 в редакцията им до 11.11.1998г./ В резултат на това, някои дисциплинарни провинения биха останали ненаказани. Законодателната промяна, възприета с § 54 ЗИДЗСВ отстранява този недостатък на уредбата на дисциплинарната отговорност.

г/ правомощието на министъра да обръща внимание на съдии, прокурори и следователи за допуснати от тях нарушения при образуване и движение на делата не е дисциплинарно наказание, а има важен сигнален и превантивен характер и способствува за предотвратяване на такива пропуски и в крайна сметка спомага за подобряване на правораздавателната дейност. Изрично е предвидено в тези случаи министърът да уведомява за констатираното нарушение ВСС /§ 55 ЗИДЗСВ/. Това негово задължение, както и задължението на инспектората по чл.35, ал.1,т.6 ЗСВ да предоставя на ВСС информация за констатациите си от извършени проверки изключват опасенията за намеса на изпълнителната власт /в този смисъл вж. и раздел VII на р. 9/94г. на Конституционния съд/.

д/ авторите на искането се позовават неудачно на раздел IV от р. № 3/92г. на Конституционния съд. Предметът на тълкуване по двете дела е коренно различен. Така, по к.д. № 30/91 г. са били оспорени разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за Висшия съдебен съвет /§ 6, т.2/, с които са били отнети правомощията на председателите на апелативните, окръжните и военните съдилища да правят предложения до ВСС за назначаване, повишаване, понижаване и преместване и освобождаване от длъжност на съдии и ВСС по силата на обявената за противоконституционна разпоредба е бил ограничен да се произнася единствено в рамките на предложението, направено от министъра на правосъдието.

Сега правомощията на министъра да прави съответните предложения до ВСС съвсем не са негов монопол, а са регламентирани наред с правомощията на съответните длъжностни лица. Така, искане за снемане на имунитета и отстраняване от длъжност на магистрати могат да правят самостоятелно и независимо един от друг и главния прокурор, председателят на ВКС и председателят на ВАС /§ 5 т.3 ЗИДЗСВ – чл. 27, ал.1, т.6 ЗСВ/. Същото се отнася и до предложенията за назначаване, повишаване, понижаване, преместване и освобождаване от длъжност /§ 7 ЗИДЗСВ и чл. 30, ал.1 ЗСВ/, както и за предложенията за възбуждане на дисциплинарно производство срещу провинили се магистрати.

Правомощието на министъра да иска от ВСС снемане на имунитета и отстраняване от длъжност на съдии, прокурори и следователи не противоречи на принципа за разделение на властите /чл. 8/, нито на принципа за независимост на съдебната власт /чл.117, ал.2 от Конституцията/. Във всички случаи подобно искане би могло да се направи само въз основа на задълбочена проверка и констатация за наличието на достатъчно данни за извършено престъпление. Така, че неоснователни са опасенията, че с това си правомощие министърът на практика ще се превърне в обвинител на съдиите, прокурорите и следователите. При това, следва да се държи сметка за строгото разграничение между искането за снемане на имунитет и евентуалното наказателно преследване срещу даден магистрат, което е в прерогативите единствено на органите на предварителното производство.

Разширените правомощия на министъра не само, че не съставляват никаква намеса в работата на независимата съдебна власт, но и определено ще допринесат за цялостното подобряване на дейността на съдилищата, прокуратурата и следствените служби.

2. За статута на несменяемост на главния инспектор.

С оспорената разпоредба на § 10 ЗИДЗСВ се предвижда, че главния инспектор запазва статута си на несменяемост. Подобно законодателно решение не е непознато на нашето законодателство. Според чл.105, ал.2 от Закона за устройството на съдилищата до отмяната му /ДВ, бр.72 от 01.04.1943 г./ главният съдебен инспектор /а и съдебните инспектори/ "са несменяеми и след освобождението им от инспекторска служба, заемат длъжностите, към които са приравнени".

Статутът на главния инспектор е уреден с § 10 ЗИДЗСВ аналогично на статута на главния съдебен инспектор по довоенното съдебно устройствено законодателство. Сега за главен инспектор се назначава лице, което отговаря на изискванията за общ и специален юридически стаж по чл.127,ал.ал.4 и 6 ЗСВ. Следователно, за главен инспектор може да бъде назначен както действащ съдия, прокурор или следовател, така и юрист, който не е магистрат, стига да отговаря на изискванията за съдия във ВКС или във ВАС, респ. за прокурор във Върховната касационна прокуратура или във Върховната административна прокуратура. Предвидено е, че главният инспектор запазва статута си на несменяемост. Понятието "запазва", употребено от законодателя показва, че назначеният е придобил такъв статут по силата на чл.129,ал.3 от Конституцията и след освобождаването му от инспектората ще заема длъжността, която е изпълнявал в съдебната система до назначаването му, без да е загубил несменяемостта си за времето, през което е работил като главен инспектор. Признавайки на главния инспектор статут на несменяемост и за времето, през което работи в инспектората, законодателят не нарушава принципа, установен с чл. 129,ал.3 от Конституцията, нито "дописва" конституционната разпоредба, както се изразяват авторите на искането. Съгласно чл.133 от Конституцията статутът на съдиите, прокурорите и следователите се урежда със закон. С чл. 131,ал.1,т.т. 1-4 и ал.2 ЗСВ се уреждат случаите на освобождаване от длъжност на несменяемите магистрати, като са възпроизведени основанията по чл.129,ал.3 от Конституцията. Преминаването на действащ магистрат на работа като главен инспектор не фигурира измежду основанията за освобождаване от длъжност, нито може да се приравни на подаване на оставка по чл.131,ал.1,т.2 от ЗСВ. Следователно, законодателят е свободен да уреди нормативно хипотезата, която ще възникне най-често на практика и в най-голяма степен отговаря на интересите на съдебната власт - осъществяваният от инспектората контрол да се ръководи от главния инспектор, чиито статут предвижда достатъчно гаранции за независимост и не допуска въздействие и вмешателство. А най-сериозната гаранция за това е запазването на неговата несменяемост.

III. Относно формирането на състава на Висшия съдебен съвет

В съответствие с § 4 от преходните и заключителни разпоредби на Конституцията започна мащабна реформа на съдебната система. За да влезе в действие определената с Конституцията организация на съдебната власт обективно е необходим известен период от време, за да се приведе заварената съдебна система в съответствие с конституционните изисквания. Разпоредбата на § 4 от Конституцията определи началния момент от който започва да функционира новата организация на съдебната власт – приемането на новите устройствени и процесуални закони. Само по себе си гласуването на тези закони обаче не би довело до цялостно осъществяване на съдебната реформа, ако същите закони не предвидят разпоредби, с които да се преодолеят несъответствията с конституционните изисквания.

Преходната разпоредба на § 81 ЗИДЗСВ е конкретен израз на грижата на законодателя да създаде необходимите организационни предпоставки за успешното приключване на съдебната реформа. С тази разпоредба формирането на състава на ВСС се поставя в съответствие с конституционните изисквания на чл. 119, ал.2, чл. 126, ал.1, чл. 128 и чл. 130, ал.ал. 2 и 3. Изборът на членове на ВСС задължително следва да бъде съобразен с правото на съдиите и прокурорите от апелативните съдилища и прокуратури да упражнят конституционните си права да избират и да бъдат избирани за членове на ВСС. А това означава, че следва да се проведат предвидените в чл. 18, ал.1, изр. последно ЗСВ отделни делегатски събрания, а след това и събранията на делегатите за избор на членове на ВСС. Всичко това по необходимост поражда осъществяване на цялостната процедура за избор на ВСС, предвидена с чл. 16 – чл. 19 ЗСВ. Това е така, защото един апелативен съдия или прокурор от апелативна прокуратура например, могат да бъдат избрани за членове на ВСС или от Народното събрание или от органите на съдебната власт. Същото се отнася и за съдиите и прокурорите и от другите съдилища и прокуратури, както и за следователите. Ако не се проведе цялостен нов избор на членове на ВСС, би се стигнало до абсурда определената с Конституцията негова численост да надхвърли 25 души. Това би станало, ако се проведат само отделните събрания, предвидени за съдиите и прокурорите от новоучредените апелативни съдилища и апелативни прокуратури. Необходимостта от нов избор на ВСС се обуславя и от промененото съотношение в квотата на съдебната власт (чл. 17, ал.2 ЗСВ).

Конституционосъобразността на § 81 ЗИДЗСВ може да се подкрепи и от още съображения. Изборът и освобождаването на членовете на ВСС е част от неговата организация, а съгласно чл. 133 от Конституцията организацията на ВСС е предмет на уреждане в отделен закон. Това означава, че Народното събрание може да предвиди ред и основания за освобождаване на членовете на ВСС, които да засягат както отделни негови членове, така и целия му състав.

Тезата, че се прекратява мандата на членовете на ВСС в нарушение на чл. 130, ал.4 от Конституцията е неиздържана. Мандатността не може да бъде абсолютна пречка за предсрочно прекратяване на мандата. При това, извън случаите, предвидени в чл. 22, ал.1 ЗСВ основания за прекратяване на мандата могат да се извлекат и по пътя на тълкуването. След като ЗСВ предвижда изисквания относно процедурата при формиране на състава на ВСС (чл. 17, ал. 2, и чл. 18, ал. 1), които не са били спазени, цялостното провеждане на процедурата в съответствие с изискванията на Конституцията не е и не би могло да бъде противоконституционно.

С разпоредбата на § 81 ЗИДЗСВ се създава гаранция за стабилност на процедурата при формиране състава на ВСС и се изключва вероятността бъдещи конюнктурни парламентарни решения да предизвикват подмяна на отделни членове или на целия състав на ВСС.

IV. Относно уредбата на дисциплинарната отговорност на магистратите.

1. С § 52 ЗИДЗСВ (чл. 168, ал.1, т.4 ЗСВ) е въведено ново основание за дисциплинарна отговорност – нарушаване на положената клетва. Макар и общо формулирано това основание може да се конкретизира чрез съдържанието на клетвата (чл. 107 ЗСВ). Всъщност, с правилото, предмет на § 52 ЗИДЗСВ са обединени няколко отделни основания за отговорност в случай на неизпълнение на изрично предвидени в други разпоредби на ЗСВ задължения (чл. 132, ал.1, чл. 136, ал.1, чл. 137 и чл. 138) или на нарушаване на изисквания за несъвместимост на заеманата длъжност.

Съзнателно извършените нарушения на изискванията за непристрастност, обективност и справедливост, намерили проявление в поведението на даден магистрат се отразяват негативно върху авторитета на цялата съдебна система и обуславят необходимост от съответната отрицателна оценка. Обосноваването на дисциплинарна отговорност за случаите на нарушение на клетвата е израз на негативната оценка, която законодателят дава на тези прояви.

Нарушенията на клетвата могат да бъдат установени като обективно проявени действия или бездействия от страна на даден съдия, прокурор или следовател и следва да се разграничават от останалите основания за дисциплинарна отговорност по чл. 168, ал.1, т.т. 1-3 ЗСВ. Новото основание за отговорност не може да възникне пряко и непосредствено от констатираната по реда на инстанционния контрол незаконосъобразност на съдебен, прокурорски или следствен акт, без да е установено външно изразена проява на пристрастие, необективност и т.н. Сама по себе си отмяната на един незаконосъобразен акт по реда, предвиден в процесуалните закони не може да бъде основание за търсене на дисциплинарна отговорност по чл. 168, ал.1, т.4 ЗСВ. И обратно, при потвърден акт, поведението на съответния магистрат преди, при или след постановяването му може да даде основание за търсене на дисциплинарна отговорност за нарушение на дадената клетва.

Предвид на това, твърдението на искателите, че § 52 ЗИДЗСВ противоречи на чл. 117, ал.2 от Конституцията е неоснователно. Отговорност на основание чл. 168, ал.1, т.4 ЗСВ може да се търси не за погрешно формирано свободно вътрешно убеждение, а за съзнателни нарушения на изисквания за поведение на магистратите.

2. За наказанието "преместване в друг съдебен район за срок от три години" - § 53 ЗИДЗСВ (чл. 169, ал.1, т.5 ЗСВ).

Това е най-тежкото дисциплинарно наказание, което може да се наложи на несменяемите съдии, прокурори и следователи. При предвидените с измененията на закона повече на брой и диференцирани санкции, преместването в друг съдебен район за срок от три години ще се налага в изключителни случаи и за най-тежките дисциплинарни нарушения. Това наказание ще способствува за решаването на кадрови проблеми в съдебни райони, за които липсват кандидати, а от друга страна ще помогне на наказания магистрат да преодолее затрудненията, съпътстващи неговата работа. Битовите затруднения при устройването в новия съдебен район и предполагаемия негативен отзвук сред населението на същия район са преодолими и зависят от волята и старанието на наказания. В никакъв случай тези затруднения не дават основание разпоредбата на § 53 ЗИДЗСВ да се приеме, че противоречи на чл. 4, ал.1 и чл. 48, ал.ал. 3 и 4 от Конституцията. При така очерталия се конфликт на интереси, следва да се предпочете авторитетът на съдебната власт пред затрудненията на тежко провинилия се несменяем магистрат.

3. Дисциплинарната процедура.

Макар и оправосъдена и процесуализирана досегашната процедура пред ВКС се оказва бавна и неефективна. С радикалната промяна, основана на делегацията по чл. 133 от Конституцията, дисциплинарното производство се поставя в съответствие с конституционните правомощия на ВСС по чл. 131. Спазени са гаранциите за обективно и всестранно изясняване на дисциплинарното дело и за защита на лицето, срещу което е възбудено дисциплинарно преследване. Разграничени са компетенциите на дисциплинарния състав от тези на Висшия съдебен съвет като дисциплинарнонаказващи органи. При това, дисциплинарният състав на ВСС беше предвиден още с гласуването на чл. 33 ЗСВ през 1994 година.

Смесеният съдебен състав, предвиден с § 8 (чл.34, ал.2) и § 62 (чл. 180, ал.1) е гаранция за непристрастност при упражнявания от него контрол, в случай, че дисциплинарното преследване е насочено срещу съдия от един от двата върховни съда. Както неведнаж се посочи, съгласно чл. 133 конституционният законодател делегира на Народното събрание правомощието да уреди със закон, както организацията и дейността на ВСС, така и реда за осъществяване на дисциплинарната отговорност на магистратите. Смесеният състав е действащ ад хок правораздавателен орган. Аналогичен смесен състав съгласно чл. 40, ал.2 ЗСВ решава споровете за подсъдност между ВКС и ВАС. А съобразно чл. 41 ЗСВ, при противоречива съдебна практика между ВКС и ВАС могат да бъдат издавани тълкувателни постановления, приети на съвместни заседания на пленумите им. Що се касае до начина, по който ще се формира смесения състав по чл. 34, ал.2 и чл. 180, ал.1 – чрез жребий за всяко дисциплинарно дело, това дава допълнителни гаранции за непристрастността на неговите членове.

Предвид това, твърдението, че § 8 и § 62 ЗИДЗСВ противоречат на чл. 4, ал.1 и на чл. 119 от Конституцията е неоснователно.

V. Относно статута на съдиите, прокурорите и следователите.

В искането на народните представители се поддържа, че § 39 (чл. 127, ал.5) в частта относно “правителствен агент, съагент, съдебен кандидат и правен съветник в държавно и общинско учреждение” противоречи на чл. 4, ал.1, чл. 6, чл. 129 и чл. 130 от Конституцията.

Това твърдение, освен, че е юридически неиздържано, страда и от елементарни фактически грешки. Така, твърди се, че за длъжностите “правителствен агент” и “съагент” не се изисква дори и юридическо образование.

Напротив, съгласно чл. 4 от Постановление № 177 на Министерския съвет за процесуалното представителство на Република България пред Европейската комисия по правата на човека и пред Европейския съд по правата на човека (обн. ДВ, бр. 37 от 09.05.1997 г.), за правителствен агент и правителствени съагенти се назначават юристи с високи професионални качества, с богат опит в практиката и с широки познания в областта на международното право. В случаите, когато е упълномощен изрично от Министерския съвет, правителственият агент може дори да признава искове и да сключва спогодби с насрещната страна (чл. 1, ал.1 от постановлението). При условията на чл.1, ал.2 на същото постановление, процесуално представителство могат да извършват и тримата съагенти.

Липсват каквито и да било основания за неконституционност на оспорената разпореда на § 39 и досежно съдебните кандидати. Вярно, че съдебните кандидати, след изтичане на срока по чл. 164, ал.1 ЗСВ полагат държавен практико-теоретичен изпит, след успешното му приключване получават удостоверение за правоспособност. Съобразно чл. 166 ЗСВ обаче е предвидено съдебен кандидат, който е прослужил шест месеца да може да бъде назначаван да изпълнява за срок до един месец длъжността съдия-изпълнител, съдия по вписванията, а по искане на нотариус – длъжността стажант-нотариус до изтичане на предвидения по чл. 164, ал.1 срок. При това, с писмено съгласие на съдебния кандидат е възможно назначаването му за срок над един месец. Всичко това показва, че включването на стажа на съдебните кандидати в общия юридически стаж, изискуем за заемане на длъжностите по чл. 127, ал.ал.1-4 ЗСВ не противоречи на посочените от искателите конституционни норми.

VI. Относно бюджета на съдебната власт.

Второто изречение на чл. 196, ал. 1 ЗСВ предвижда изпълнението на бюджета за районните, окръжните, военните и апелативните съдилища и за следствените служби да се извършва от Министерството на правосъдието и правната евроинтеграция. Но тъй като с изречение първо на същата разпореда съставянето, разпределението и контрола върху бюджета на съдебната власт са правомощия единствено на ВСС, този контрол се разпростира върху изпълнението на бюджета от страна на всеки един от органите, комуто е възложено да го изпълнява. Правомощията на ВСС са достатъчна гаранция за съблюдаване на принципа за разделение на властите (чл. 8) и на принципа за независимост на съдебната власт (чл. 117, ал. 2 от Конституцията). Министерството на правосъдието и правната евроинтеграция изпълнява бюджета на съдилищата (без ВКС и ВАС) и на следствените служби чрез

своята финансова администрация, тъй като съдилищата не разполагат със специално подготвена собствена администрация, която да изпълнява самостоятелно предоставените им бюджетни средства. ВКС и ВАС нямат организационни функции спрямо останалите съдилища, включително и такива, свързани с изпълнението на бюджета. По силата на чл. 124 и чл. 125, ал.1 от Конституцията, както и съгласно чл. 80, ал.1 и чл. 91, ал.1 ЗСВ те осъществяват върховен съдебен надзор за точното и еднакво прилагане на законите от всички съдилища, но не и организационно ръководство на работата на районните, окръжните, военните и апелативните съдилища.

VII. Относно преминаването на следствените арести към Министерството на правосъдието и правната евроинтеграция.

Съгласно § 74 от преходните и заключителни разпоредби на ЗИДЗСВ, следствените арести, включително и тези на Националната следствена служба, преминават към Министерството на правосъдието и правната евроинтеграция заедно с ползваното от тях имущество, обслужващия и охранителния персонал и всички средства, предвидени по бюджета за 1998 година за издръжка.

В искането се поддържа, че разпоредбата противоречи на принципите за разделение на властите и за независимост на съдебната власт (чл.8 и чл. 117, ал. 2 от Конституцията).

И преди промяната, извършена с оспорената разпоредба, на практика липсваше елементарна организация на следствените арести – недостиг на специално пригодени помещения, на достатъчно и добре подготвени кадри, на сигнално-охранителна техника. По-голяма част от обвиняемите лица пребиваваха в затворите, което водеше до тяхното пренаселване и превръщане в следствени изолатори.

С преминаването на следствени арести към Министерството на правосъдието и правната евроинтеграция, всички тези съществени недостатъци ще бъдат преодолени. Главното управление на местата за лишаване от свобода към министерството разполага с необходимия кадрови потенциал, материална база, финансови средства и е в състояние да обезпечи всички необходими условия за реализиране на предвиденото преминаване на следствените арести. Това ще доведе до създаване на организация на следствените арести, която отговаря на повишените изисквания, свързани както с правото на защита на обвиняемите лица, така и с ефективна следствена дейност.

VIII. Относно твърденията за нарушения на конституционния законодателен процес.

Ж

Конституционният съд нееднократно е имал възможността да се произнесе, че преценката за конституционност съгласно чл. 149, ал.1 т.2 от Конституцията се прави единствено с оглед на това дали са нарушени конституционни разпоредби, а не разпоредби на други правни актове, въвеждащи допълнителни изисквания или процедури. Твърдения за неспазване на Правилника за организацията и дейността на Народното събрание са ирелевантни и не следва да бъдат обсъждани (вж. р. № 3 по к.д. № 6/95г., р. № 2/98г. по к.д. № 5/98г., р. № 7/98г. по к.д. № 5/98г.).

В конкретния случай, под претекст, че са нарушени конституционни изисквания се атакува процедурата по приемане на измененията и допълненията на Закона за съдебната власт. При гласуването на ЗИДЗСВ не са допуснати никакви нарушения на законодателния процес – проведени са две гласувания на отделни заседания на Народното събрание в съответствие с чл. 88, ал.1 от Конституцията, налице е бил необходимият кворум съгласно чл. 81, ал.ал. 1 и 2 от Конституцията, а в “Държавен вестник” в брой 133 от 11.11.1998 година е обнародван текстът, гласуван от народните представители.

Уважаеми господа Конституционни съдии,

Като имате предвид изложените съображения, още веднъж моля, да постановите решение, с което да отхвърлите изцяло като неоснователни исканията на главния прокурор и на 49-те народни представители за установяване на противоконституционността на оспорените разпоредби от ЗИДЗСВ (ДВ, бр. 133 от 11.11.1998 г.), както и искането на главния прокурор, с което оспорва конституционността на разпоредби от Закона за съдебната власт (обн., ДВ, бр. 59 от 1994 г.).

МИНИСТЪР:

(Васил Гоцев)